

KARTA MIAST EUROPEJSKICH NA RZECZ EKOROZWOJU

(w kształcie zatwierdzonym na europejskiej konferencji dotyczącej ekorozwoju miast, która odbyła się w Aalborgu w Danii 27 maja 1994.)

Część I Deklaracja konsensusu: Miasta europejskie na rzecz ekorozwoju.

I.1 Rola miast europejskich.

My, miasta Europy, sygnatariusze tej Karty, niniejszym stwierdzamy, iż miasta nasze przetrwały imperia, państwa narodowe i reżimy, w ramach których powstały i istniały. Miasta przetrwały w swojej roli ośrodków życia społecznego, nośników życia gospodarczego oraz bastionów kultury, dziedzictwa i tradycji. Wraz z rodziną i grupą sąsiedzką miasto tworzy podstawowy element naszych społeczeństw i państw. Miasta były i są ośrodkami przemysłu, rzemiosła, handlu, edukacji i władzy.

Zdajemy sobie sprawę z tego, iż nasz obecny miejski styl życia, a zwłaszcza wykształcone przez nas wzory podziału pracy i funkcji, wykorzystania ziemi, transportu, produkcji przemysłowej, rolnictwa, konsumpcji i wypoczynku, innymi słowy nasz standard życia, czyni nas zasadniczo odpowiedzialnymi za wiele problemów środowiskowych, które dziś stoją przed ludzkością. Jest to o tyle ważne, iż 80% ludności Europy zamieszkuje obszary miejskie.

Zrozumieliśmy już, że obecny poziom konsumpcji występujący w krajach uprzemysłowionych nie jest możliwy do osiągnięcia przez wszystkich ludzi obecnie żyjących, a tym bardziej przez przyszłe pokolenia, bez zniszczenia zasobów naturalnych.

Jesteśmy przekonani, że na naszej planecie nie jest możliwe życie jednostki zgodne z zasadami ekorozwoju bez wsparcia ze strony całej społeczności. Władze lokalne są blisko poziomu, na którym odczuwane są problemy środowiskowe, i pozostają w ścisłym kontakcie z obywatelami danego obszaru, a jednocześnie na równi z władzami na innych szczeblach ponoszą odpowiedzialność za dobrobyt ludzi i środowiska. W związku z tym, to miasta są kluczowym czynnikiem w procesie zmiany stylu życia, produkcji, konsumpcji i zagospodarowania przestrzeni.

I.2 Pojęcie i zasady ekorozwoju.

My, miasta, zdajemy sobie sprawę, iż idea ekorozwoju pozwala nam stworzyć taki standard życia, który oparty byłby o zdolność samoregeneracji przyrody. Naszym celem jest osiągnięcie sprawiedliwości społecznej, szanującej środowisko gospodarki oraz zgodnego z pojęciem ekorozwoju traktowania

środowiska. Sprawiedliwość społeczna będzie musiała być oparta o chroniącą środowisko gospodarkę, która z kolei nie powstanie bez poszanowania ekorozwoju środowiska.

Podejście do spraw środowiska zgodne z zasadami ekorozwoju polega na utrzymywaniu naturalnego kapitału przyrody. Wymaga, by tempo konsumpcji bogactw odnawialnych typu woda i energia nie przekraczało tempa, w jakim bogactwa te mogą się odnawiać, oraz by tempo zużycia bogactw nieodnawialnych nie było szybsze niż tempo, w jakim można te bogactwa zastępować innymi, odnawialnymi. Oznacza to również, iż poziom emitowanych zanieczyszczeń nie może przekroczyć zdolności powietrza, wody i gleby do ich wchłonięcia i przetworzenia.

Oprócz tego, ekorozwój oznacza utrzymanie różnorodności gatunków; dbałość o zdrowie ludzkie; oraz utrzymanie takiej jakości powietrza, wody i gleby, by po wszystkie czasy można było zapewnić ludziom, zwierzętom i roślinom godziwe warunki życia.

1.3 Lokalne strategie dążenia do ekorozwoju.

Przekonani jesteśmy, że miasto jest z jednej strony największą jednostką zdolną do wstępnego rozpoznania problemów miejskich związanych z budownictwem czy ze sprawami socjalnymi, ekonomicznymi, politycznymi oraz środowiskowymi, a z drugiej strony poziom miasta jest najniższym poziomem, na którym można rozwiązywać skutecznie problemy w sposób całościowy, zintegrowany i zgodny z pojęciem ekorozwoju. Jako że każde miasto jest inne, każde musi poszukać innej drogi do ekorozwoju. Stawiamy sobie za cel, by wkomponować zasady ekorozwoju w nasze plany działania, a poszczególne, odpowiednie do danego terenu strategie dążenia do ekorozwoju oprzeć o mocne strony konkretnych miast.

1.4 Ekorozwój jako twórczy, lokalny proces dążenia ku równowadze.

My, miasta, zdajemy sobie sprawę, iż ekorozwój to nie wizja ani niezmienny porządek rzeczy, ale twórczy, lokalny proces dążenia ku równowadze, integralnie powiązany z wszystkimi decyzjami podejmowanymi na poziomie lokalnym. Ekorozwój dostarcza ciągłych informacji zwrotnych na temat tego, które z działań władz miasta popychają ekosystem miejski w kierunku równowagi, a które go od niej odpychają. Zarządzając miastem w oparciu o tego typu informacje zakładamy stan, w którym miasto może działać jako organiczna całość, a skutki wszystkich poważnych działań są jawne.

W ramach takiego procesu zarządzania władze miasta i jego mieszkańcy sąw stanie podejmować decyzje w oparciu o rzetelne informacje. Poprzez proces zarządzania oparty o pojęcie ekorozwoju można podejmować decyzje, które nie tylko służą interesom obecnie żyjących, ale również interesom tych, którzy przyjdą po nas.

1.5 Rozwiązywanie problemów poprzez negocjacje na zewnątrz.

My, miasta, mamy świadomość, że żadne miasto nie może pozwolić sobie na zwiększenie skali swoich problemów lub na pozostawienie ich na później. W związku z tym wszelkie problemy, z jakimi boryka się miasto, należy albo uregulować na poziomie ich występowania, albo przekazać do rozwiązania wyższej instancji na poziomie regionalnym lub krajowym. Taka jest zasada rozwiązywania problemów przez negocjacje na zewnątrz. Zastosowanie tej zasady da każdemu miastu ogromną swobodę w określaniu charakteru swoich działań.

1.6 Gospodarka miejska w dążeniu do ekorozwoju.

My, miasta, zdajemy sobie sprawę z tego, iż czynnikiem ograniczającym rozwój gospodarczy miast stał się kapitał natury, czyli powietrze, gleba, woda i lasy. W związku z tym musimy w ten kapitał inwestować. Oznacza to następujące działania (w kolejności według ważności):

1. Inwestowanie w ochronę istniejącego jeszcze kapitału natury w rodzaju: zapasy wód gruntowych, gleba, obszary zamieszkałe przez rzadkie gatunki.

2. Wspomaganie rozwoju kapitału natury poprzez obniżenie obecnego poziomu zużycia energii nieodnawialnej.
3. Inwestycje mające na celu odciążenie zasobów naturalnych poprzez powiększanie kapitału naturalnego, ale kultywowanego sztucznie, np. zakładanie parków w miastach w celu odciążenia lasów naturalnych.
4. Zwiększanie wydajności końcowej produktów tak, by powstawały energooszczędne budynki czy przyjazny środowisku system transportu miejskiego.

1.7 Równość społeczna na rzecz ekorozwoju miast.

My, miasta, mamy świadomość, iż to najubożsi są najbardziej narażeni na problemy środowiskowe (takie jak hałas i spaliny, brak udogodnień, niezdrowe warunki mieszkaniowe czy tłok), a jednocześnie mają najmniejszy wpływ na ich rozwiązywanie. Nierówny podział bogactwa zarówno powoduje zachowania niezgodne z pojęciem ekorozwoju, jak i utrudnia zmianę takich zachowań. Mamy zamiar zintegrować podstawowe potrzeby socjalne oraz programy ochrony zdrowia, zatrudnienia i budownictwa z ochroną środowiska naturalnego. Mamy zamiar korzystać z wczesnych doświadczeń w zakresie ekorozwoju, tak by nasze działania nie tyle sprzyjały wzrostowi konsumpcji, ile polepszeniu jakości życia obywateli.

Będziemy starali się tworzyć takie miejsca pracy, które pomagając będą w ekorozwoju danej społeczności zmniejszając tym samym bezrobocie. Każde nowe przedsięwzięcie gospodarcze będziemy oceniać pod kątem zgodności z zasadami ekorozwoju, tak by zachęcać do powstawania długoterminowych miejsc pracy i produktów o wysokiej trwałości.

1.8 Model wykorzystania ziemi zgodne z zasadami ekorozwoju.

My, miasta, zdajemy sobie sprawę z tego, jak ważna jest skuteczna polityka władz lokalnych dotycząca wykorzystania gruntów i planowania przestrzennego, polityka, która brałaby pod uwagę strategiczną ocenę wszystkich planów pod kątem losów środowiska naturalnego. Powinniśmy wykorzystać możliwości w zakresie transportu publicznego i wykorzystania energii, które łączą się z gęstszym zaludnieniem, jednocześnie zachowując ludzką skalę rozbudowy. Zarówno tworząc programy odnowy centrum miast jak i budowy nowych osiedli powinniśmy dążyć do stworzenia takich warunków, które ograniczają potrzebę przemieszczania się. Pojęcie współzależności regionalnych powinno pomóc nam w wyważeniu przepływów między miastem a wsią i w zapobieganiu sytuacjom, w których miasta po prostu wykorzystują otaczające je tereny.

1.9 Modele ruchu miejskiego zgodne z pojęciem ekorozwoju.

My, miasta, będziemy się starać podtrzymać dobrobyt społeczny i miejski styl życia przy ograniczeniu transportu. Wiemy, że miasto rozwijające się zgodnie z zasadami ekorozwoju musi ograniczyć natężenie ruchu i zaprzestać promowania i popierania niepotrzebnego korzystania z pojazdów zmotoryzowanych.

Pierwszeństwo dane zostanie ekologicznie nieszkodliwym środkom transportu (zwłaszcza chodzeniu, rowerom, oraz transportowi publicznemu). Kombinacja tych sposobów przemieszczania się będzie podstawą naszych planów na przyszłość. Prywatne pojazdy zmotoryzowane powinny w mieście pełnić służbę pomocniczą - ułatwiać dostęp do usług lokalnych i podtrzymywać życie gospodarcze miasta.

1.10 Odpowiedzialność za klimat globalny.

My, miasta, zdajemy sobie sprawę z tego, iż poważne ryzyko wiążące się z efektem cieplarnianym, a zagrażające ludziom i przyrodzie, jak również przyszłym pokoleniom, wymaga od nas reakcji dostatecznej do tego, by ustabilizować, a następnie zredukować emisję gazów cieplarnianych do atmosfery w jak najkrótszym terminie. Równie ważna jest ochrona globalnych zasobów biomasy, takich

jak lasy czy fitoplankton, gdyż odgrywają one zasadniczą rolę w cyklu oddechowym Ziemi. Zmniejszenie emisji gazów powstałych w wyniku spalania węgla i ropy wymaga od nas działań i inicjatyw opartych o dokładne zrozumienie dostępnych alternatyw i środowiska miejskiego jako systemu energetycznego. Jedyną alternatywą zgodną z pojęciem ekorozwoju są tu odnawialne źródła energii.

1.11 Przeciwdziałanie zatruciu ekosystemów.

My, miasta, mamy świadomość tego, że wyzwalone są do atmosfery, wody, gleby i jedzenia coraz większe ilości substancji szkodliwych i trujących. Stają się one coraz poważniejszym zagrożeniem dla zdrowia ludzkiego i dla ekosystemów. Podejmieni wszelkie wysiłki, by w przyszłości wstrzymać zanieczyszczanie i zapobiegać mu u źródeł.

1.12 Samorząd lokalny jako warunek wstępny.

My, miasta, mamy pewność, iż posiadamy siłę, wiedzę i potencjał twórczy by rozwinąć sposoby życia właściwe dla ekorozwoju i by kierować miastą w stronę ekorozwoju. Jako demokratycznie wybrani przedstawiciele społeczności lokalnych jesteśmy gotowi wziąć na siebie odpowiedzialność za zreorganizowanie miast w tym kierunku. To, jak dalece miasta będą mogły podjąć to wyzwanie, zależy od stopnia, w jakim dano im prawo do samorządu lokalnego. Konieczne jest pozostawienie na poziomie lokalnym dostatecznych uprawnień i zapewnienie solidnej podstawy finansowej.

1.13 Mieszkańcy miasta jako główni aktorzy - zaangażowanie społeczności.

My, miasta, zobowiązujemy się do przestrzegania postanowienia Agendy 21, będącej kluczowym dokumentem zaaprobowanym na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro. W myśl tego postanowienia będziemy współdziałać z wszystkimi sektorami społeczności lokalnych - obywatelami, przedsiębiorstwami, grupami wspólnych interesów - podczas opracowywania lokalnego planu Agendy 21. W piątym programie działania na rzecz środowiska opracowanym przez Unię Europejską, "W kierunku ekorozwoju", wyrażone jest życzenie, by odpowiedzialność za wprowadzenie programu w życie rozłożona została na wszystkie sektory społeczności. W związku z tym nasze działania oparte będą o współpracę wszystkich zainteresowanych. Zapewnimy obywatelom i grupom wspólnych interesów dostęp do informacji oraz możliwość uczestniczenia w lokalnych procesach podejmowania decyzji. Będziemy poszukiwać możliwości szkolenia na temat ekorozwoju nie tylko dla szerokiej publiczności, ale również dla osób z rządu lokalnego - zarówno urzędników państwowych, jak i przedstawicieli społeczności.

1.14 Narzędzia kierowania miast w stronę ekorozwoju.

My, miasta, zobowiązujemy się do korzystania z tych narzędzi politycznych i technicznych, które pozwalają na podejście ekosystemowe do zarządzania miastem. Korzystać będziemy z szerokiej gamy narzędzi, włączając w to instrumenty pozwalające na zbieranie i przetwarzanie danych środowiskowych; na planowanie środowiskowe; narzędzia o charakterze regulacyjnym, ekonomicznym i komunikacyjnym typu zarządzenia, podatki czy opłaty; oraz mechanizmy służące do podnoszenia świadomości społecznej, włączając w to również angażowanie obywateli. Naszym celem jest opracowanie nowych systemów "księgowości środowiskowej", dzięki którym będziemy mogli zarządzać naszymi zasobami naturalnymi równie sprawnie jak naszym sztucznie stworzonym środkiem, pieniądzem.

Wiemy, że wszelkie nasze wysiłki w kierunku tworzenia planów działania i systemów kontrolnych, a zwłaszcza monitoringu środowiska, sprawdzania ksiąg, oceny wpływów, księgowości, bilansowania i systemów sprawozdawczych, oparte muszą być na różnego typu wskaźnikach, włączając w to wskaźnik jakości środowiska miejskiego, przepływów miejskich, modeli miejskich, a co najważniejsze, na wskaźnikach dotyczących ekorozwoju środowiska miejskiego.

My, miasta, zgadzamy się, że w wielu miastach Europy zastosowano z powodzeniem do tej pory wiele działań dających pozytywne skutki ekologiczne. Jednakże, pomimo tego że te narzędzia zmniejszają tempo i nacisk wywierany przez "antyekorozwój", same w sobie nie kierują społeczeństwa na właściwą drogę.

Ta jednak istniejąca mocna baza ekologiczna daje miastom wspaniały punkt wyjścia do zintegrowania takich działań z całym procesem rządzenia, tak by zarządzać lokalną gospodarką miejską poprzez całościowy proces ekorozwoju.

Proces ten wymaga od nas, by tworzyć własne strategie, wypróbować je w praktyce i dzielić się doświadczeniami.

Część II:

Kampania miast europejskich na rzecz ekorozwoju.

My, miasta europejskie, sygnatariusze tej karty, pójdziemy wspólnie w kierunku ekorozwoju, ucząc się na podstawie własnych doświadczeń i udanych przykładów lokalnych. Będziemy zachęcać się nawzajem do tworzenia długoterminowych planów działania (lokalnych Agend 21), i do wzmacniania w ten sposób współpracy między władzami, jednocześnie odnosząc ten proces do działań Unii Europejskiej w zakresie środowiska miejskiego.

Niniejszym inicjujemy Kampanię miast europejskich na rzecz ekorozwoju, aby zachęcić i wspomóc miasta, które chcą iść w kierunku ekorozwoju. Pierwszy etap kampanii trwać będzie dwa lata, po czym postępy kampanii zostaną ocenione na podczas drugiej Europejskiej konferencji na temat ekorozwoju miast w 1996r.

Zapraszamy każdą władzę lokalną, czy to miejską, czy gminną, oraz każdą sieć europejskich władz lokalnych do wzięcia udziału w tej kampanii poprzez przyjęcie i podpisanie Karty.

Prosimy wszystkie większe sieci władz lokalnych w Europie o wzięcie na siebie zadania skoordynowania działań kampanii. Z przedstawicieli tych sieci wyłoniony zostanie Komitet Koordynacyjny. Te władze lokalne, które nie są członkami żadnej sieci, również zostaną wzięte pod uwagę.

Przewidujemy, iż głównymi zadaniami kampanii będzie:

- ułatwianie współpracy między miastami Europy w zakresie tworzenia, doskonalenia i zastosowania planów działania na rzecz ekorozwoju;
- zbieranie i rozsyłanie informacji o dobrych przykładach na poziomie lokalnym;
- propagowanie zasad ekorozwoju wobec innych władz lokalnych;
- rekrutowanie dalszych sygnatariuszy Karty;
- organizowanie dorocznego wręczania "Nagrody Miasta Ekorozwojowego";
- formułowanie zaleceń co polityki Komisji Europejskiej;
- rzekazywanie danych potrzebnych do ułożenia sprawozdania na temat ekorozwoju miast Grupy Ekspertów Rozwoju Miejskiego;
- wspieranie lokalnych decydentów we wprowadzaniu w życie odpowiednich zaleceń i praw sformułowanych przez Unię Europejską;
- wydawanie gazety kampanii.

Działania te wymagać będą założenia centrum koordynacyjnego kampanii.

Zapraszać będziemy inne organizacje do aktywnej współpracy z kampanią.

Część III:

Udział w procesach związanych z lokalną Agendą 21: lokalne plany działania na rzecz ekorozwoju.

My, miasta europejskie, sygnatariusze tej Karty, zobowiązujemy się poprzez podpisanie tej Karty i przyłączenie do Kampanii na rzecz ekorozwoju miast europejskich do próby osiągnięcia konsensusu wewnątrz naszych społeczności na temat lokalnej Agendy 21 do końca 1996r. Będzie to w zgodzie z postanowieniem z rozdziału 28 Agendy 21 ustanowionej na Szczycie Ziemi w Rio w czerwcu 1992r. Za pośrednictwem naszych lokalnych planów działania przyczynimy się do wprowadzenia w życie piątego programu działania Unii Europejskiej na rzecz środowiska "W kierunku ekorozwoju". Lokalne procesy Agendy 21 opracowane zostaną na podstawie Części I tej Karty.

Proponujemy, by proces przygotowania lokalnego planu działania zawierał następujące etapy:

- rozpoznanie istniejących struktur planowania i finansów jak również innych planów i programów;
- systematyczna identyfikacja problemów i ich przyczyn dokonywana przy szerokiej konsultacji społecznej;
- priorytyzacja zadań mających rozwiązywać poszczególne problemy;
- stworzenie z udziałem wszystkich sektorów społeczności wizji społeczności zgodnej z pojęciem ekorozwoju;
- rozpatrywanie i ocena alternatywnych opcji strategicznych;
- przygotowanie długoterminowego planu działania na rzecz ekorozwoju, który zawierałby wymierne cele;
- opracowanie praktyczne zastosowania tego planu włączając w to harmonogram działań i opis rozłożenia zadań między partnerami;
- przygotowanie systemów i procedur do kontroli i sprawozdawczości związanej z wprowadzeniem planu w życie.

Będziemy musieli zastanowić się, czy struktura wewnętrzna naszych władz lokalnych jest odpowiednia do tego, by skutecznie rozwijać procesy związane z Agendą 21, łącznie z długoterminowymi planami działania na rzecz ekorozwoju. Będą być może niezbędne wysiłki w kierunku poprawy skuteczności działania tych organizacji, co może oznaczać konieczność rozpatrzenia układów politycznych, procedur administracyjnych, współpracy interdyscyplinarnej, dostępnych zasobów ludzkich oraz współpracy między władzami włączając w to stowarzyszenia i sieci.

Podpisano w Aalborgu w Danii, 27.05.1994